

Sygn. akt I ACa 695/13

Sygn. akt I ACa 696/13

POSTANOWIENIE

Dnia 28 listopada 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący : **SSA Krystyna Golinowska (spr.)**

Sędziowie: **SA Małgorzata Stanek**

SA Anna Beniak

Protokolant: st. sekr. sąd. Grażyna Michalska

po rozpoznaniu w dniu 20 listopada 2013 r. w Łodzi na rozprawie

sprawy z powództwa **Z. B. i Ż. B.**

przeciwko **P. R.**

o zwolnienie zajętych przedmiotów od egzekucji

na skutek apelacji powódki **Z. B.**

od wyroku zaocznego Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 28 listopada 2012 r., sygn. akt II C 1002/12

oraz na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 13 lutego 2013 r., sygn. akt II C 1002/12

postanawia:

I. z apelacji pozwanego uchylić zaskarżony wyrok z dnia 13 lutego 2013 roku utrzymujący wyrok zaoczny Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 28 listopada 2012 roku i:

1. umorzyć postępowanie w sprawie,

2. zasądzić od P. R. z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa procesowego na rzecz:

a. Z. B. kwotę 3600 (trzy tysiące sześćset) zł,

b. Ż. B. kwotę 2400 (dwa tysiące czterysta) zł,

3. nakazać ściągnąć od P. R. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Łodzi kwotę 8550 (osiem tysięcy pięćset pięćdziesiąt) zł z tytułu nieuiszczonej opłaty od pozwu,

II. umorzyć postępowanie wywołane apelacją powódki Z. B.,

III. znieść wzajemnie koszty postępowania apelacyjnego między stronami.

I ACa 695/13

I ACa 696/13

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 28 czerwca 2012 r. powódki Z. B. i Ż. B. skierowały przeciwko P. R. żądanie ekscydencyjne (art. 841 k.p.c.).

Wyrokiem zaocznym z dnia 28 listopada 2012 r. Sąd Okręgowy w Łodzi zwolnił od egzekucji objęte pozwem ruchomości zajęte przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi J. K., prowadzącego postępowanie egzekucyjne w sprawie Km 1118/12 z wniosku P. R. przeciwko S. B. szczegółowo opisane w punkcie 1 sentencji, oddalił powództwo w odniesieniu do ruchomości w postaci zestawu składającego się z amplitunera marki O. (...) (...) i kolumny głośnikowej marki B. (...) o łącznej wartości 7998 zł (pkt 2.), zasądził od P. R. na rzecz Z. B. kwotę 3600 zł oraz na rzecz Ż. B. kwotę 2400 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt 3.), nakazał ściągnąć od P. R. na rzecz Skarbu Państwa kwotę 8550 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych (pkt 4.) oraz nadał wyrokowi w punkcie 1 rygor natychmiastowej wykonalności (pkt 5.).

Sąd Okręgowy ustalił, że komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi J. K., w sprawie o sygnaturze akt Km 1118/12, prowadzi postępowanie egzekucyjne z wniosku pozwanego P. R. przeciwko S. B.. W jego toku, w dniu 29 maja 2012 r. dokonał zajęcia następujących ruchomości:

- a). samochodu osobowego marki A. (...), o numerze rejestracyjnym (...) (...), numerze VIN (...),
- b). telewizora marki S. (...) (...),
- c). zestawu wypoczynkowego, składającego się z dwóch foteli, stolika okrągłego i kanapy,
- d). laptopa marki M. (1) wraz z oprogramowaniem, numer (...)
- e). monitora Apple o numerze (...)
- f). drukarki H. (...) A. (...)
- g). sprzętu biurowego w postaci biurka, komody i segmentu (5 części),
- h). wanny narożnej z jacuzzi,
- i). zabudowy kuchni,
- j). telewizora marki S. (...) cali (...),
- k). zestawu głośników (...) (...),
- 1). polisy (...) (...) (...).

Powódka Z. B. jest jego matką dłużnika S. B.. Natomiast powódka Ż. B. (...)r. pozostaje z nim w związku małżeńskim. Na mocy umowy majątkowej małżeńskiej zawartej w dniu 28 czerwca 2005 r., małżonkowie B. wyłączyli wspólność ustawową majątku nabytego przez oboje lub jednego z nich w trakcie trwania małżeństwa, z wyjątkiem majątku nabytego bezpłatnie, gdy spadkodawca lub darczyńca inaczej postanowili (art. 33 pkt 2 k.r.o.).

Samochód osobowy marki A. (...) o nr rej. (...) (...) stanowi współwłasność Ż. B. i Z. B.. Właścicielką zajętych ruchomości w postaci zestawu wypoczynkowego składającego się z dwóch foteli, stolika okrągłego i kanapy, laptopa,

monitora i drukarki jest Ż. B.. Natomiast telewizor marki S. (...) (...) stanowi własność Z. B.. Powódka Z. B. nabyła także zestaw składający się z amplitunera marki O. (...) (...) i kolumny głośnikowej marki B. (...). Takie ruchomości nie zostały wymienione w protokole zajęcia z dnia 29 maja 2012 r. W protokole zajęcia został wymieniony zestaw głośników (...) W zapisie tym brak jest wyróżnienia amplitunera. Zestaw (...) składa się natomiast z odtwarzacza DVD marki O. oraz zestawu głośników, ale innej marki aniżeli wskazana w pozwie (Q. Q. (...)) W ocenie Sądu I instancji rozbieżności pomiędzy zapisami w protokole zajęcia a żądaniem pozwu i dołączonymi do niego dokumentami dotyczącymi zakupu zestawu audio uniemożliwiają stwierdzenie, czy zajęty przedmiot jest tożsamy ze wskazanym w pozwie, co skutkowało częściowym oddaleniem powództwa w odniesieniu do żądania Z. B..

Ponadto Sąd Okręgowy orzekł o kosztach postępowania na podstawie art. 98 k.p.c., przy przyjęciu, że wartość przedmiotu sporu z powództwa Ż. B. wynosiła 37000 zł, zaś Z. B. - 133997 zł.

Od powyższego wyroku zaocznego w zakresie rozstrzygnięć zawartych w punktach 1, 3, 4 i 5 pozwany wniósł sprzeciw, w którym domagał się jego uchylenia oraz oddalenia powództwa w całości i zasądzenia kosztów procesu.

W części oddalającej powództwo przedmiotowy wyrok zaoczny został zaskarżony apelacją wywiedzioną przez powódkę Z. B.. Skarżąca zarzuciła naruszenie przepisów postępowania, w szczególności art. 233 § 1 k.p.c. polegające na dowolnej, fragmentarycznej i sprzecznej z zasadami logiki i doświadczenia życiowego ocenie materiału dowodowego przez przyjęcie, iż zapis w protokole zajęcia ruchomości „zestaw głośników (...)” nie odnosi się do wskazanego w treści pozwu ampli tunera marki O. (...) (...) oraz kolumny głośnikowej marki B. (...), ponadto zarzuciła obrazę art. 841 § 1 k.p.c. poprzez oddalenie powództwa w części, której powinno zostać uwzględnione. W konkluzji skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku w zakresie punktu 2 i uwzględnienie powództwa w całości oraz zasądzenie kosztów procesu, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.

Po rozpoznaniu sprzeciwu, wyrokiem z dnia 13 lutego 2013 r. Sąd Okręgowy w Łodzi utrzymał wyrok zaoczny z dnia 28 listopada 2012 r. w mocy w całości. W postępowaniu wywołanym sprzeciwem od wyroku zaocznego Sąd pierwszej instancji uzupełniająco ustalił, że w dniu 14 czerwca 2012 r. pełnomocnik powódek skierował do pełnomocnika pozwanego przedsądowe wezwanie do zwolnienia od egzekucji przedmiotów opisanych w pozwie oraz złożenia wniosku o umorzenie egzekucji z przedmiotowych ruchomości w terminie 2 dni od dnia otrzymania pisma. Po nadesłaniu w dniu 3 lipca 2012 r. pełnomocnictw do reprezentowania powódek, pozwany w dniu 5 lipca 2012 r. złożył komornikowi pismo, zawierające oświadczenie, że w sprawie Km 1118/12 zwalnia z zajęcia i egzekucji wszystkie ruchomości zajęte w dniu 29 maja 2012 r. Pozwany nie złożył wniosku o częściowe umorzenie postępowania egzekucyjnego.

W tych warunkach Sąd pierwszej instancji uznał, że pismo pozwanego z dnia 5 lipca 2012 r. ze względu na swoją treść nie mogło wywołać rezultatu oczekiwanego przez stronę powodową. Do uchylenia skutków procesowych zajęcia w wyniku czynności wierzyciela może dojść jedynie w razie złożenia przez niego wniosku o umorzenie postępowania egzekucyjnego. Tylko takim wnioskiem organ egzekucyjny jest związany zgodnie z art. 825 pkt 1 k.p.c. W przedmiotowej sprawie jest bezsporne, że pozwany takiego wniosku nie złożył. Organ egzekucyjny zatem nie tylko nie był uprawniony do częściowego umorzenia postępowania egzekucyjnego, ale był wręcz zobowiązany do jego dalszego prowadzenia. W przekonaniu Sądu Okręgowego uzasadnia to utrzymanie wyroku zaocznego w mocy w całości.

Powyższy wyrok zaskarżył apelacją w całości pozwany, zarzucając

naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie:

- art. 841 k.p.c. poprzez uwzględnienie powództwa o zwolnienie od egzekucji przedmiotów, wymienionych szczegółowo w sentencji orzeczenia w sytuacji, gdy przedmioty te nie mogły zostać zwolnione spod egzekucji z uwagi złożenie przez wierzyciela (pozwanego) w dniu 5 lipca 2012 r. wniosku o zwolnienie z zajęcia oraz egzekucji przedmiotów, wymienionych szczegółowo w sentencji orzeczenia oraz z uwagi na umorzenie postanowieniem z dnia 21 grudnia 2012 r. postępowania w zakresie wymienionych przedmiotów na podstawie tego wniosku;

- art. 347 k.p.c. poprzez utrzymanie w całości w mocy wyroku zaocznego z dnia 28 listopada 2012 roku w sytuacji, gdy powództwo było pozbawione podstaw zarówno faktycznych, jak i prawnych, a to z uwagi na złożenie przez wyżej wymienionego wniosku z dnia 5 lipca 2012 r. oraz z uwagi na umorzenie postępowania egzekucyjnego w tym zakresie;
- art. 232 k.p.c. poprzez nieprzeprowadzenie przez Sąd z urzędu postępowania dowodowego, przy braku inicjatywy dowodowej po stronie powodowej, w zakresie ustalenia daty złożenia przez wierzyciela wniosku o zwolnienie z zajęcia i egzekucji przedmiotów szczegółowo wymienionych w jego treści oraz skutków jego złożenia;
- art. 299 k.p.c. w związku z 227 k.p.c. poprzez nieprzeprowadzenie dowodu z przesłuchania pozwanego w charakterze strony na okoliczność zwolnienia spod egzekucji przedmiotów, należących do powódek, daty wykonania powyższego oraz przyczyn niestawiennictwa na terminie rozprawy w dniu 28 listopada 2012 r. w sytuacji, gdy wskazane okoliczności miały podstawowe znaczenie dla prawidłowego rozstrzygnięcia w sprawie;
- art. 98 k.p.c. w związku z art. 113 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych poprzez obciążenie pozwanego kosztami procesu w sytuacji, gdy pozwany nie dał stronie powodowej podstawy dla wytoczenia przedmiotowego powództwa, zwalniając z zajęcia i egzekucji przedmioty, wskazane we wniosku pełnomocnika powódek, w terminie przez niego zakreślonym.

Mając na uwadze powyższe zarzuty skarżący wniósł o:

- dopuszczenie dowodu z dokumentu w postaci postanowienia o umorzeniu postępowania w trybie art. 825 pkt 1 k.p.c. na okoliczność umorzenia przedmiotowego postępowania na wniosek wierzyciela z dnia 5 lipca 2012 r.;
- zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uchylenie wyroku zaocznego Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 28 lutego 2012 r. i oddalenie powództwa w całości;
- zasądzenie od powódek, na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje.

Na rozprawie apelacyjnej pozwany popierał wniesioną apelację. Powódki wnosiły o oddalenie apelacji pozwanego, natomiast powódka Z. B. cofnęła apelację wywiedzioną od wyroku zaocznego z dnia 28 listopada 2012 r. (protokół rozprawy apelacyjnej k. 188).

Sąd Apelacyjny w Łodzi ustalił i zważył, co następuje:

Na wstępie wskazać należy, że powództwo ekscydencyjne unormowane w art. 841 k.p.c. jest powództwem o ukształtowanie prawa, które ma charakter procesowy. Jego przedmiotem jest żądanie, do zgłoszenia którego legitymowana jest wyłącznie osoba trzecia, o zwolnienie od egzekucji. Zwolnienie to sprowadza się do ustanowienia przez sąd zakazu prowadzenia konkretnej egzekucji do przedmiotu, którego wyłączenie powód uzyskał, oraz uchylenia skutków procesowych zajęcia. Z uwagi na charakter powyższego powództwa może ono zostać skutecznie prowadzone w określonych ramach czasowych. Potrzeba jego wytoczenia aktualizuje się zatem dopiero po wszczęciu egzekucji, co w wypadku jej skierowania do ruchomości odpowiada ich zajęciu (art. 845 § 1 k.p.c.). Po zakończeniu egzekucji wytoczenie powództwa interwencyjnego staje się natomiast bezprzedmiotowe. Powództwo to ma bowiem na celu wyjęcie spod egzekucji, a więc zapobieżenie możliwości zaspokojenia się wierzyciela. Gdyby zatem powodem ukończenia egzekucji było zaspokojenie wierzyciela, od tej chwili osoba trzecia może jedynie żądać naprawienia szkody wywołanej przeprowadzeniem egzekucji z przedmiotu, do którego miała prawo (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 października 2007 r., IV CSK 271/07, OSNC 2009, Nr 1, poz. 14).

Mając powyższe na uwadze, wbrew stanowisku strony powodowej, kwestie związane z ustaleniem, w jakim stadium znajduje się postępowanie egzekucyjne, w którym miało dojść do zajęcia przedmiotów lub prawa objętego pozwem z art. 841 k.p.c. nie mogą zostać uznane za sprekludowane. Nie sposób też zgodzić się ze stanowiskiem pozwanego,

że strony są zwolnione w tym zakresie z obowiązku dowodzenia zgodnie z zasadami wyrażonymi w art. 6 k.c. oraz art. 232 k.p.c.

Jak ustalono w postępowaniu apelacyjnym organ egzekucyjny prowadzący postępowanie w sprawie Km 1118/12 postanowieniem z dnia 21 grudnia 2012 r., na wniosek wierzyciela (pozwanego P. R.), na podstawie art. 825 pkt 1 k.p.c., umorzył postępowanie egzekucyjne w zakresie wszystkich ruchomości objętych pozwem. Odpis powyższego orzeczenia został doręczony wierzycielowi (pozwanemu) w dniu 3 stycznia 2013 r. (odpis postanowienia wraz z adnotacją o doręczeniu k. 149). Po myśli art. 826 k.p.c. umorzenie postępowania egzekucyjnego powoduje uchylenie skutków procesowych zajęcia, zatem z przyczyn wyżej omówionych powództwo o zwolnienie od egzekucji staje się z tą chwilą bezprzedmiotowe. Zauważyć przy tym należy, że zbędność wydania rozstrzygnięcia w rozpoznawanej sprawie występowała już w chwili wydania zaskarżonego wyroku z dnia 13 lutego 2013 r., lecz Sąd pierwszej instancji nie posiadał wiedzy o ukończeniu postępowania egzekucyjnego w stosunku do ruchomości objętych pozwem, co wynikało z zaniechania powiadomienia sądu przez pozwanego o wydaniu przez komornika sądowego przywołanego wyżej postanowienia z dnia 21 grudnia 2012 r.

W tym miejscu wskazać należy, że organ egzekucyjny w komparycji wspomnianego orzeczenia odwołał się do wniosku wierzyciela z dnia 5 lipca 2012 r. Sąd Apelacyjny nie podziela przy tym zapatrywania Sądu Okręgowego, że pismo pozwanego złożone komornikowi w tej dacie nie stanowiło wniosku o umorzenie postępowania. W postępowaniu egzekucyjnym na zasadzie odesłania z art. 13 § 2 k.p.c. mają zastosowanie przepisy Kodeksu postępowania cywilnego o pismach procesowych (art. 125 i nast. k.p.c.). Pisma procesowe obejmują wnioski i oświadczenia stron. Podlegają one przy tym wykładni. Strona nie musi przy tym używać *expressis verbis* pojęć zawartych w przepisach procesowych. Rzeczą organu procesowego, do którego pismo jest kierowane jest ustalenie, jakiej instytucji procesowej odpowiada jego treść, a w razie braku możliwości nadania pismu biegu procesowego wezwanie do jego uzupełnienia czy też sprecyzowania. Co więcej zgodnie z art. 130 § 1 *in fine* k.p.c. mylne oznaczenie pisma procesowego lub inne oczywiste niedokładności nie stanowią przeszkody do nadania pismu biegu i rozpoznania go w trybie właściwym. Treść pisma wierzyciela z dnia 5 lipca 2012 r., w ocenie Sądu II instancji, nie nasuwała żadnych wątpliwości co do jego treści odpowiadającej żądaniu umorzenia egzekucji z wymienionych szczegółowo ruchomości. Wierzyciel stwierdzał bowiem w sposób jednoznaczny, że z uwagi na fakt, iż określone mienie nie stanowi własności dłużnika, egzekucji w tym zakresie nie popiera.

Niezależnie od powyższych uwag, okoliczność, w jakiej dacie wierzyciel zgłosił wniosek o umorzenie egzekucji nie ma jednak istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia tak co do żądania zwolnienia od egzekucji jak i co do kosztów postępowania. Rzecz w tym, że choć wniosek wierzyciela o umorzenie postępowania jest dla organu egzekucyjnego wiążący, jak trafnie wskazał Sąd pierwszej instancji, to skutek w postaci uchylenia skutków procesowych zajęcia powoduje dopiero umorzenie postępowania egzekucyjnego, co wymaga wydania orzeczenia w trybie art. 825 pkt 1 k.p.c. Zdaniem Sądu apelacyjnego osoba trzecia nie ma obowiązku poprzedzenia wytoczenia powództwa ekscydencyjnego wystąpieniem do wierzyciela z żądaniem zwolnienia przedmiotu od egzekucji, zwłaszcza w obecnym stanie prawnym, po wprowadzeniu miesięcznego terminu prekluzyjnego do jego wytoczenia (art. 841 § 3 k.p.c.). Brak uprzedniego powiadomienia wierzyciela może jedynie spowodować niekorzystne dla powoda rozstrzygnięcie o zwrocie kosztów procesu, jeżeli pozwany wierzyciel uzna przy pierwszej czynności procesowej żądanie pozwu (art. 101k.p.c.).

Z przywołanych względów uznać należało, że wydanie wyroku w przedmiotowej sprawie stało się zbędne, zatem zachodzi podstawa do umorzenia postępowania (art. 355 § 1 k.p.c.). W tych warunkach oraz na mocy art. 386 § 3 k.p.c., z apelacji pozwanego należało uchylić zaskarżony wyrok z dnia 13 lutego 2013 r. utrzymujący w mocy wyrok zaoczny z dnia 28 listopada 2012 r. i umorzyć postępowanie w sprawie. Rozstrzygając o kosztach procesu w I instancji Sąd odwoławczy uznał, że w chwili wytoczenia powództwa żądanie zwolnienia od egzekucji było zasadne, bowiem skutki zajęcia trwały. Co więcej wyłącznie na skutek zaniechania powiadomienia Sądu pierwszej instancji o zakończeniu postępowania egzekucyjnego, o czym pozwany wiedział od 3 stycznia 2013 r. doszło do zbędnego wydania zaskarżonego wyroku. W tych warunkach zasadne było obciążenie pozwanego w całości kosztami postępowania w tym zakresie, na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z art. 113 ust. 1 ustawy z 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w

sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167, poz. 1398 ze zm.) w odniesieniu do nieuiszczonej opłaty sądowej od pozwu. Na zasądzone z tego tytułu na rzecz powódek kwoty złożyły się koszty ich zastępstwa procesowego przy uwzględnieniu stawek minimalnych określonych w § 6 pkt. 5 i 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r., poz. 490).

Z uwagi na cofnięcie apelacji powódki Z. B. od wyroku zaocznego z dnia 28 listopada 2012 r., na podstawie art. 392 § 2 k.p.c. Sąd odwoławczy umorzył postępowanie apelacyjne w tej części.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c. dokonując ich wzajemnego zniesienia między stronami. Wydając takie rozstrzygnięcie Sąd odwoławczy miał na rozwadze okoliczność, że z przyczyn wyżej przywołanych pozwany zbędnie spowodował potrzebę wywiedzenia apelacji na skutek niepowiadomienia Sądu pierwszej instancji o umorzeniu postępowania egzekucyjnego. Z kolei strona powodowa, znając treść apelacji i załączonego do niej dokumentu w postaci postanowienia o umorzeniu postępowania egzekucyjnego co do wszystkich ruchomości objętych pozwem, a więc mając świadomość, że uzyskała zamierzony wytoczeniem niniejszego powództwa skutek procesowy nie zrezygnowała z popierania powództwa i nie wniosła o umorzenie postępowania, lecz żądała wydania merytorycznego rozstrzygnięcia i oddalenia apelacji. Obie strony przyczyniły się zatem do powstania kosztów postępowania apelacyjnego wskutek podejmowania spóźnionych, nieadekwatnych do stanu postępowania egzekucyjnego lub rozpoznawczego działań procesowych.